

Justitiedepartementet

Nordisk verkställighet i brottmål (Ds 2025:12)

Er beteckning Ju2025/00995

Kriminalvården välkomnar att lagstiftningen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff ses över. Särskilt välkomna är förslagen om att låta lagstiftningen omfatta även frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst och att ta bort den obligatoriska omprövningen. Myndigheten har därutöver följande synpunkter på förslagen.

Avsnitt 1.1 Förslag till lag (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål

Det kan enligt Kriminalvården ifrågasättas om en avsikt att bosätta sig i Sverige ska utgöra en självständig grund för överförande av straffverkställigheten hit på det sätt som föreslås i 5 kap. 1 §. Införandet av ett sådant rekvisit skulle innebära en ändring jämfört med nuvarande reglering och praxis (jfr t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 4 april 2016 i mål nr 2181-15). Rekvisitet föreslås inte heller vara grund för överföring *från* Sverige enligt 4 kap. 1 §. Om en avsikt att bosätta sig i Sverige ska utgöra en självständig grund för överföring, bör det förtydligas om även dömda med en i övrigt svag anknytning hit ska omfattas och om avsikten behöver ha viss varaktighet eller på annat sätt vara manifesterad för att kunna ligga till grund för en överföring. Den föreslagna ändringen förväntas medföra en ökning av antalet överföringar av fängelsestraff till Sverige och kan påverka myndighetens ekonomi, vilket bör behandlas närmare under den fortsatta beredningen.

I förslaget till 5 kap. 7 § anges vilka regler som gäller vid verkställigheten av ett nordiskt fängelsestraff i Sverige. 7 § andra stycket i nuvarande lag, som reglerar verkställighetens början vid straffidsberäkning, saknar dock motsvarighet i den nya bestämmelsen. Enligt Kriminalvårdens bedömning borde förändringen inte få några negativa konsekvenser för de intagna ur ett strafftidshänseende, men skälen till den kan med fördel redovisas.

I 10 kap. 2 § regleras Kriminalvårdens skyldighet att inhämta den dömdes inställning i ärenden om överföring av verkställigheten från Sverige. I paragrafens tredje stycke regleras även en skyldighet att informera den dömda om innebörden av ett samtycke till ett överförande enligt 4 kap. 1 §. Eftersom inställning och samtycke har olika betydelse, kan det övervägas om bestämmelsen bör delas upp i olika paragrafer. Kriminalvårdens uppfattning är vidare att samtycke endast bör behöva inhämtas när den dömda är frihetsberövad i Sverige. Om det även ska ske när den dömda befinner sig i den andra staten, kan det vara svårt för Kriminalvården att förvissa sig om att den dömda har lämnat samtycket med full vetskap om dess innebörd (jfr förslaget till 4 kap. 4 § förordningen om nordisk verkställighet i brottmål). Upplysningsvis behöver Kriminalvården vid tillämpning

KV0511 Ver.04 2022-04

av lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (europeiska verkställighetslagen), endast inhämta samtycke i de fall då den dömde är frihetsberövad i Sverige.

Av nuvarande lagstiftning följer att villkor enligt specialitetsprincipen inte behöver uppställas om den dömde redan befinner sig den andra nordiska staten (jfr 9 § i den nu gällande nordiska verkställighetslagen). 4 kap. 5 § kan dock tolkas som att villkor ska uppställas i samtliga fall. Kriminalvårdens uppfattning är att tillämpningsområdet av specialitetsprincipen inte bör utökas till att även omfatta dömda som befinner sig i den andra staten. Bestämmelsen bör därför omformuleras. Det bör vidare förtydligas om begreppet ”slutligt frigiven” i 4 kap. 5 § andra stycket 2 har samma innebörd som begreppet ”frigiven” i 3 kap. 24 § andra stycket europeiska verkställighetslagen respektive 2 kap. 11 § andra stycket internationella verkställighetslagen (jfr prop. 2014/15:29 s. 146 och prop. 2024/25:104 s. 245).

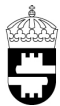
Kriminalvården har inte några synpunkter på att de rekvisit som myndigheten ska pröva i ärenden om överföring av frivårdspåföljder kodifieras. Det kan dock ifrågasättas varför medborgarskap inte anges som ett rekvisit i 6 kap. 1 § och 7 kap. 2 § när det anges i 4 kap. 1 § och 5 kap. 1 §. Vidare är de förtydliganden som efterfrågats avseende rekvisitet om avsikten att bosätta sig i Sverige relevanta även för tolkningen av 6 kap. 1 § och 7 kap. 2 §.

Bestämmelsen i 10 kap. 18 § kan läsas som ett hinder mot att överföra verkställighet från Sverige när en person vars dom tidigare överförts till ett annat nordiskt land åter döms för brott i Sverige och villkorligt medgiven frihet förverkas. Kriminalvården antar att detta inte är avsikten med bestämmelsen och den bör därför förtydligas.

Avsnitt 8.1 Skyndsam handläggning

Kriminalvården har i och för sig inte någon erinran mot att ärenden enligt lagen föreslås hanteras skyndsamt och instämmer i att utgångspunkterna som gäller för handläggningen enligt den europeiska verkställighetslagen är relevanta vid överförande av fängelsestraff inom Norden när den dömde påbörjat verkställigheten. För att uppnå syftet med samarbetet är det önskvärt att så stor del av fängelsestraffet som möjligt verkställs i det land där den dömde sedan ska frigges. En viktig skillnad i förhållande till europeiska verkställighetslagen är dock att det är en minoritet av de dömda i dessa ärenden som har påbörjat verkställigheten i domslandet. Det kan då ifrågasättas om samma skäl för skyndsam handläggning gör sig gällande eftersom hela fängelsestraffet, om det överförs, avtjänas i den verkställande staten.

Avseende skyndsamhetskravets utformning delar Kriminalvården uppfattningen att det inte bör anges en fast tidsgräns för när ärendet ska vara avgjort. En rimlig målsättning för handläggningstiden från initiering till beslut anges dock vara en månad i ärenden om överförande från Sverige och två månader i ärenden om överförande till Sverige (se bl.a. s.

210). Eftersom majoriteten av de dömda befinner sig på fri fot i dessa ärenden, tar dock handläggningen längre tid. Exempelvis tar det oftast minst en månad att inhämta den dömdes inställning. Vidare är det ofta först efter att den dömdes inställning till överförande är känd som det går att ta ställning till om offentligt biträde ska förordnas, varefter ytterligare tid kan krävas för att ett biträde ska kunna yttra sig i ärendet. Den angivna handläggningstiden är därför enligt Kriminalvårdens mening rimlig endast i de fall den dömda är frihetsberövad i Sverige och själv vill överföras till den andra staten.

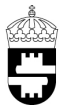
10. Förordningsändringar

Den femte strecksatsen i 4 kap. 10 § första stycket bör kunna utgå, eftersom fängelsestraff inte längre preskriberas. Kriminalvården anser inte heller att handlingarna och uppgifterna som räknas upp i stycke två till fyra bör vara obligatoriska att skicka till den andra staten. I stället bör regleringen möjliggöra att de handlingarna och uppgifterna översänds endast när det bedöms vara relevant för verkställigheten där. Detta resonemang gäller även vid begäran om utländsk verkställighet av frivårdspåföljd och övervakningsbeslut (se 6 kap. 6 § respektive 8 kap. 6 §). Det bör vidare vara tillräckligt att begäran innehåller information om att den dömda fått tillfälle att yttra sig och inte ett särskilt bevis därom (tredje stycket). Slutligen önskas ett förtydligande om vad som avses med begreppet behandlingsjournal, som inte längre används inom Kriminalvården (fjärde stycket).

De föreslagna bestämmelserna i 4 kap. 12 §, 6 kap. 9 § och 8 kap. 9 § bör inte vara begränsade till beslut om nåd utan omfatta samtliga situationer då verkställighet inte längre får ske, såsom vid beslut om resning.

Förslagen om att införa en möjlighet att återkalla en begäran om verkställighet i en annan stat enligt 4 kap. 13 §, 6 kap. 10 § och 8 kap. 10 § välkomnas. Det kan dock finnas behov av att även ändra eller upphäva beslut om verkställighet i Sverige. Så kan exempelvis vara fallet när den andra staten återkallar en begäran om verkställighet efter att Kriminalvården beslutat om verkställighet i Sverige. Situationen leder ofta till praktiska svårigheter eftersom Kriminalvården då är begränsad till att tillämpa 37–39 §§ förvaltningslagen (2017:900). Kriminalvården föreslår att det istället införs bestämmelser om ändring eller upphävande av beslut likt de i 2 kap. 8–9 §§ och 3 kap. 23 § europeiska verkställighetslagen. Myndigheten anser vidare att beslut om återkallelse eller upphävande bör kunna överklagas i samma ordning som enligt nyss nämnd lag.

I 5 kap. 1 §, 7 kap. 1 § och 9 kap. 1 § anges att Kriminalvården ska underrätta den dömda eller frigivne om en annan nordisk stat begär att verkställigheten förs över till Sverige, om han eller hon befinner sig här. Enligt Kriminalvården bör utgångspunkten vara att den andra staten ansvarar för att den dömda eller frigivne underrättas om dess ärende om överföring av verkställigheten till Sverige. Det bör därför i bestämmelserna tydliggöras att Kriminalvården inte behöver underrätta den dömda eller frigivne om det framgår av

begäran att denne redan har underrättats av den andra staten. En sådan ordning skulle även bättre överensstämma med nuvarande praxis.

I 5 kap. 2 §, 7 kap. 2 § och 9 kap. 2 § anges att Kriminalvården får bistå den andra nordiska staten med att hämta in den dömdes eller frigivnes inställning, om han eller hon befinner sig i Sverige när begäran om verkställighet tas emot. Detta sker inte vid tillämpningen av nuvarande lag och myndigheten önskar att de situationer som åsyftas närmare beskrivs. Enligt Kriminalvården bör myndigheten kunna vara behjälplig endast om den dömden är frihetsberövad i Sverige.

I 5 kap. 6 §, 7 kap. 4 § och 9 kap. 4 § regleras Kriminalvårdens underrättelseskyldighet i förhållande till den andra staten i ärenden om överförande till Sverige. Kriminalvården får idag inte sådan information som avses i bestämmelserna från de andra nordiska staterna. Det kan därför antas att motsvarande skyldighet saknas i dessa staters respektive lagstiftning och att behov av den föreslagna underrättelseskyldigheten saknas. Om skyldigheten införs bör det avseende fängelsestraff vara tillräckligt att informera vid ett tillfälle – antingen när den dömden villkorligt frigetts *eller* när fängelsestraffet är helt verkställt.

Kriminalvården ser inte behov av en så detaljerad reglering av hanteringen av tvångsmedelsbegäran som föreslås i 5 kap. 7 § tredje stycket. Kriminalvården och Åklagarmyndigheten har tillsammans kommit överens om hur begäran om tvångsmedel enligt de europeiska och internationella verkställighetslagarna ska hanteras. Samarbetet fungerar väl och det vore därför att föredra om myndigheterna i stället kan få komma överens om en hantering även enligt nu aktuell lagstiftning.

13. Konsekvenser av förslagen

I avsnittet anges bl.a. att den nya lagen syftar till att ge förutsättningar för en snabbare handläggning och ett ökat antal överförda verkställigheter till de andra nordiska staterna samt därpå följande kostnadsminskningar för verkställighet av påföljder i Sverige (se s. 179–180). Samarbetet inom Norden är dock sådant att det sker ungefär lika många faktiska överföranden från som till Sverige (jfr tabell 10 och 11 i avsnitt 2.7.2). Kriminalvården har därför svårt att se varför antalet överförda verkställigheter *från* Sverige förväntas öka och leda till en kostnadsminskning för myndigheten i stort.

Förslaget om att lagen ska omfatta även samhällstjänst får, utifrån hur Kriminalvården tillämpar 1963 års lag (se s. 113), bara effekt i förhållande till Island och Norge. Överföring av en villkorlig dom förenad med samhällstjänst kan redan idag ske till och från Danmark och Finland med stöd av lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen. Utökningen av tillämpningsområdet kommer att förenkla hanteringen av dessa ärenden, men det bedöms få små effekter på antalet faktiska överföranden (jfr tabell 14 i avsnitt 2.7.2).

REMISSVAR

Datum

2025-08-18

Vårt diarienummer

KV 2025-12851

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Martin Holmgren efter föredragning av verksjuristen Karolina Markgren. Överdirektören Peter Yngve, kanslidirektören Hanna Jarl och tillförordnade rättschefen Elisabeth Lager har varit med vid den slutliga handläggningen av ärendet.

Martin Holmgren